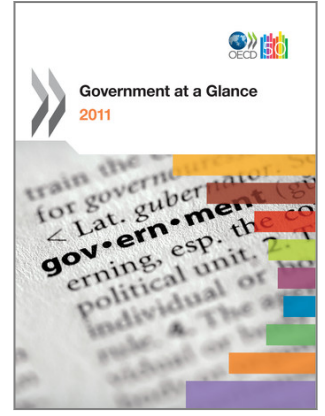

OECD *Multilingual Summaries*
Government at a Glance 2011
Summary in Turkish

Devlete Bakış 2011

Türkçe Özet

- Devletin performansının ölçülmesi, uzun süredir kamu sektörünün etkinliği ve verimliliğinin geliştirilmesi için gerekli olarak kabul edilmiştir. Ancak, 2008 yılında başlayan mali ve ekonomik krizin ardından, nasıl ve nerelerde harcamalara öncelik verilmesi, maliyetlerin azaltılması ve kamu yönetiminde yeniliklerin teşvik edilmesi konusunda hükümetlerin bilgiye dayalı kararlar almalarına yardımcı olmak için doğru ve zamanında alınan verilere her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır. Nitekim, 2010 yılında OECD içinde kamu maliyesinin yeniden düzene sokulması konusu birçok hükümet tarafından bütçede kesintiler yapılmasına, kamu sektöründe ücretlerin dondurulmasına ya da devlet personelinin sayısının azaltılmasına yol açmıştır. Devlete Bakış 2011 raporundaki bulgular, halen OECD ülkelerinin çoğunda yürütülmekte olan kemerleri sıkma önlemlerinin gündeme getirdiği sorunlar ve izlenen politikalara ilişkin sorular açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır.
- Devlete Bakış 2011 raporunda gerek üye gerekse ortak ülkeler için karar vericiler ve kamuoyu tarafından devletin performansının analiz edilip kıyaslanmasına yardımcı olmak amacıyla derlenmiş 60'a yakın göstergeden oluşan bir kontrol panosu sunulmaktadır. Bu yayında devletin faaliyetlerindeki tüm "üretim zinciri" genelinden elde edilen verilere yer verilmektedir. Elde edilen gelirler hakkında bilgiler; devlet harcamaları, istihdam ve maaşlarla ilgili girdi göstergeleri; genel olarak devlet ve özel olarak eğitim, sağlık ve vergi idaresi gibi sektörlerle ilişkin çıktı ve sonuç verileri gibi. Ayrıca, Devlete Bakış raporunda şeffaflık ve dürüstlük, düzenleyici yönetim, kamu hizmetlerinde insan kaynakları yönetimi ve verilen hizmetler ile ilgili kamu yönetimi uygulamalarına ilişkin karşılaştırmalı veriler de yayınlanmaktadır. Bu göstergeler, izlenecek politikalara yaklaşımlar konusunda fikirler ile nelerin işe yarayıp nelerin işe yaramadığına dair somut örnekler vermektedir. Aynı zamanda, kamu sektörüne yönelik reform politikaları konusunda kamuoyundaki tartışmalar için de bilgiler sunmayı amaçlamaktadır.

Devlet, ekonomide ve toplumda önemli bir rol oynamaktadır ve bu nedenle iyi çalışması gerekmektedir

Devlet, ekonomik büyümenin ve sosyal gelişmenin teşvik edilmesi, mal ve hizmetler sağlanması, firmaların ve bireylerin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve gelirlerin yeniden dağıtılmasından sorumludur. Devletin faaliyetlerinin kapsama ve etki alanı, 2009 yılında OECD üyesi ülkelerde genel devlet harcamalarının ortalama olarak GSYH'nin yarısına yakın olmasında yansımaları bulabilmektedir. Bu, aynı yıl kişi başına yaklaşık 16 000 ABD dolarına (PPP) ulaşmıştır. OECD ülkelerinin çoğunda en büyük harcama kategorisi sosyal güvenlik olup, 2008 yılında bu kategori toplam harcamaların ortalama %34'e yakını oluşturdu. Sağlık (toplam harcamalarının %14.7'si), genel kamu hizmetleri (borç faizlerinin ödemeleri dahil %13.1) ve eğitim (%13.1) harcamaları da toplam harcama içinde önemli yer tuttu. Harcama gücünün yanı sıra, devlet aynı zamanda büyük bir işverendir de: Ortalama olarak OECD içinde toplam işgücünün yaklaşık dörtte biri devlet için çalışmaktadır.

Krizin ardından devletin ekonomik rolünde önemli bir artış olmuştur

Devlete Bakış raporundaki veriler, kriz öncesi ve sonrasında devlet harcamalarının GSYH'ye oranının hangi ölçüde arttığını ortaya koymaktadır. 2000-2007 yılları arasında kriz öncesi dönemde OECD üyesi ülkelerdeki devlet harcamalarının GSYH'ye oranı ortalama 0.6 puan azalmıştır. Ancak, kriz başladıktan sonra devlet harcamalarının payı OECD genelinde 2007-09 döneminde 4.9 puan artmıştır. Bu artışın sadece bir bölümü GSYH'nin küçülmesini yansıtmaktadır; başka bir bölümü ise kriz karşısında finansal sistemin istikrarını sağlama ve ekonomiyi canlandırma ihtiyacının doğurduğu devlet harcamalarını yansıtmaktadır. 2007-09 döneminde GSYH içindeki pay olarak devlet harcamalarındaki en büyük artışlar İrlanda'da (+12.1 puan) ve Estonya'da (+10.8 puan) oldu.

OECD içerisinde birçok hükümet tarafından borçları azaltmak veya stabilize etmek için önemli boyutlarda mali konsolidasyon planları yürürlüğe koyma ihtiyacı duyulmaktadır.

Birçok OECD ülkesinde kamu finansmanının sürdürülebilir bir yolda olmadığına dair OECD içerisinde genel bir fikir birliği mevcuttur. Bunun gelecek yıllardaki maliye politikası açısından sonuçlarını daha iyi anlayabilmek için OECD tarafından ülkelerin tahmini mali konsolidasyon ihtiyaçları ortaya konulmuştur. Bu verilere göre, sadece 2026 yılına kadar borç/GSYH oranını istikrarlı kılabilmek için 2010 yılındaki mali pozisyonlardan ortalama olarak potansiyel GSYH'nin yaklaşık %4'ü bir iyileşme gereklidir. Ayrıca, sağlık ve emeklilik gibi yaşlanma ile ilgili maliyetlerden kaynaklanan harcama baskılarını karşılayabilmek için önümüzdeki 15 yıl içinde ortalama olarak GSYH'nin 3 puan oranında bir denkleştirme yolunun bulunması gerekmektedir. Mali sürdürülebilirlik yoluna girilebilmesi için, halkın devletten beklediği hizmet seviyesi ve bu hizmetler için halkın hangi miktarda ödeme yapmaya razı olduğu konusunda vatandaşlar, firmalar ve hükümetler arasında bir mutabakat sağlanması gerekmektedir.

OECD ülkelerinin çoğunluğunda kamu hizmetlerini azaltma ya da yeniden yapılandırmaya yönelik politikalar uygulamaya konulmakta ya da uygulamaya konulması planlanmaktadır

2010 OECD Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi Anketine katılan OECD ülkelerinin dörtte üçünden fazlası, merkezi yönetim düzeyinde kamu hizmetlerindeki işgücünün mevcut boyutlarını azaltacak reformlar uygulamakta ya da planlamakta olduklarını belirtmektedir. Ayrıca, onbeş OECD ülkesinde emekliye ayrılan personelden kalan boş yerlerin doldurulması konusunda belirli oranlar saptanmıştır. Bu oranlar, İspanya gibi ülkelerde giden 10 personelin yerine 1 personel alınması ile İsrail ve Kore'de giden 10 personelin yerine 8 personel alınması arasında değişebilmektedir.

Başlıca merkezi yönetim personeline ait yeni maaş verileri, kamu sektöründe oldukça eşitlikçi ödeme yapıları olduğunu göstermektedir

OECD tarafından ilk kez başlıca bakanlıklardaki merkezi yönetim personelinin maaşları ile ilgili ve özellikle üst düzey yöneticiler, orta düzey yöneticiler, uzmanlar ve sekreterler için veriler toplanmıştır. Bu mesleklere ait veriler, sadece maaş ve ücretleri değil, aynı zamanda sosyal yardımlar ve gelecekteki emeklilik gelirleri de dahil olmak üzere, OECD ülkelerindeki görece toplam gelirleri göstermektedir. Ortalama olarak, ankete katılan ülkelerdeki üst düzey yöneticilerin toplam gelirleri 2009 yılında 235 000 ABD dolarının (PPP) hemen altında gerçekleşirken, ekonomistler ve istatistikçiler gibi uzmanlar yılda yaklaşık 90 000 ABD doları (PPP) almıştır. Yönetici sekreterleri ile idari sekreterler ise ortalama olarak 50 000 ile 60 000 ABD doları arasında (PPP) almışlardır. Bu veriler kamu sektöründe oldukça eşitlikçi bir ücret yapısı olduğunu göstermektedir: Merkezi yönetimdeki üst düzey yöneticiler (Bakan Yardımcıları ya da Genel Müdürlere eşdeğer olabilir), politika analistlerinin 2 katı ve ortalama bir sekreter maaşının 4.5 katı kadar almaktadır. Devlete Bakış 2011 raporunda ayrıca öğretmenlerin, doktorların ve hemşirelerin maaşları ya da yıllık gelirlerinin işgücü piyasasındaki diğer üniversite eğitilmiş mesleklerin ortalama gelirleri ile ilişkisine dair verilere de yer verilmektedir.

Devlette "riskli" görevlerde bulunanlardan kamu denetimi için özel çıkarların açıklanması her zaman istenmemekte ya da bunlar açıklanmamaktadır.

Devlete Bakış 2011 raporunda mali idareler, ihale kurumları, vergi ve gümrük yetkilileri gibi "riskli" görevler için açıklama zorunluluklarının yanı sıra, devletin üç ayrı kurumunda özel çıkarların açıklanmasıyla ilgili yeni veriler yer almaktadır. Sonuçlar, örneğin riskli alanlarda potansiyel çıkar çatışmalarının önlenmesi için dış görevlerin açıklanması ve hediyelerin yasaklanması üzerinde odaklanıldığını göstermektedir. Bu arada, üye ülkelerin %63'ünde mali düzenlemelerden sorumlu kişilerin önceki işlerini açıklamaları istenmemekte, ülkelerin yarısından fazlasında bu görevler için gelir kaynağı ve miktarlarının açıklanması gerekmemektedir.

Firmalar internet yoluyla devlet hizmetlerinin kullanımında vatandaşları geçmeye devam etmektedir

Gerek vatandaşlar, gerekse firmalar gitgide artan oranda devletle olan işlerinde dijital kanalları tercih etmekte ve kullanmaktadır. Ancak, Avrupa Komisyonu tarafından izlenen bütün OECD üyesi ülkelerde vatandaşların internet yoluyla hizmetleri kullanımını son yıllarda artmış olmasına rağmen, e-devlet hizmetlerinden daha iyi yararlanan yine firmalar olagelmektedir. Ortalama olarak, 2010 yılında vatandaşların yaklaşık %40'ına karşılık firmaların yaklaşık %80'i e-devlet hizmetlerini kullanmıştır. Firmalar tarafından internet yoluyla hizmetlerin nispeten daha fazla kullanılmasının başlıca nedeni, firmalar arasında genişbandın daha fazla kullanılmasıyla ve kamu ihaleleri gibi faaliyetlerde elektronik iletişim araçlarının kullanılması için devletten teşvik sağlanması ile açıklanabilir. E-devlet hizmetlerinin kullanıcılar arasında benimsenmesinin artırılması, devlet tarafından bunların daha ekonomik ve sürdürülebilir bir hizmet verme şekli haline getirilmesinde kritik bir önem taşıyacaktır.

Ülkeler devletin elindeki verileri ve bilgileri açarak yeniden güven kazanmaya yönelik adımlar atmaktadır

Bilgi Edinme Hakkı yasaları, şeffaf yönetimin temel direklerinden biri olup, saydamlığın güçlendirilmesine, devletin daha çok hesap vermesinin sağlanmasına ve politikaların belirlenmesine bilinçli katılımın teşvik edilmesine katkıda bulunmaktadır. Günümüzde 2010 OECD Şeffaf Yönetim Anketine katılan ülkelerin biri hariç tümünde bilgiye erişimin güvence altına alınmasını amaçlayan bilgi edinme hakkıyla ilgili yasa ve yönetmelikler yürürlükte bulunmaktadır. OECD ülkelerinin çoğunda, bilgi edinme hakkıyla ilgili yasaların kapsamı dikey olarak tüm devlet kademelerini ve yaklaşık yarısında ise yatay olarak bütün merkezi yönetim organlarını (yasama, yargı ve yürütme) içermektedir. Ayrıca, tüm OECD ülkeleri tarafından proaktif olarak kamusal bilgiler yayınlanmakta, ancak proaktif olarak açıklanan bilgi türleri büyük ölçüde değişmektedir: Ülkelerin çoğunluğunda proaktif olarak bütçe belgeleri, yıllık bakanlık raporları ve denetim raporları açıklanmakta, ancak daha az sayıdaki ülkede proaktif olarak kamu

görevlilerinin ve maaşlarının listeleri de yayınlanmaktadır. OECD içerisinde artan bir eğilim ise idari bilgilerin açık veri formatlarında yayınlanmasıdır. Bu, kamusal bilgileri diğer tarafların yeniden kullanabilmesini sağlamakta ve yenilikleri teşvik etmektedir.

Kamu hizmetlerinde stratejik düşünce ve güçlü liderlik her zamankinden daha fazla önem taşımaktadır

Devletin stratejik öngörü ve risk yönetimi kapasitesinin artırılması, gelecekte krizlerin azaltılması ve değişen koşullara uyum açısından önemli olacaktır. OECD ülkelerinin merkezi hükümette stratejik yönetim uygulamalarını hangi ölçüde kullandığına ilişkin yeni veriler, ülkelerin çoğunda demografik değişimler gibi sorunların hesaba katılmasına yönelik işgücü planlama mekanizmaları yürürlükte olmasına karşın, birçoğunun bunları sadece geçici bir şekilde uygulamakta olduğunu göstermektedir. Verilen hizmetlerde bilgi teknolojilerinden faydalanılması ve/ya dış kaynak kullanımı gibi diğer konulara, İnsan Kaynakları planlama çalışmalarında daha az ilgi gösterilmektedir. Değişen trendlerin ve vatandaşların ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulduğu stratejik politikalar geliştirilmesi elbette önemlidir, ancak bu girişimlerin bütün tüm devlet bünyesinde etkin ve tutarlı bir şekilde uygulanması, üst düzey bürokratlar düzeyinde güçlü ve yetenekli bir kadro gerektirir. OECD ülkelerinin çoğunda, üst düzey bürokratlar Genel İstihdam Çerçevesi kapsamında ayrı bir grup olarak görülmektedir. Ancak anket sonuçları - uygulamada - potansiyel üst düzey bürokratların kariyerlerinin ilk başlarında belirlenmesi, performans değerlendirmelerine daha fazla önem verilmesi ya da en iyi performanslarını gerçekleştirmelerinin teşvik edilmesinde bazı OECD ülkelerinin diğerlerine göre daha başarılı olduğunu göstermektedir.

OECD ülkelerinin ortalama kamu ihale harcamalarının kapsamı önemli olup, burada kapılar hem fırsatlara hem de tehlikelere açıktır.

Kamu ihaleleri piyasalarının tahmini büyüklüğü OECD bölgesinde ortalama olarak GSYH'nin %12'sini aşmaktadır. Dolayısıyla, devletin kamu ihaleleri harcamalarını yenilikleri, daha sürdürülebilir tüketim ve üretimi teşvik etmeye yönelik politika araçları olarak kullanma olanakları önemlidir. Ancak, ülkelerin sadece %57'sinde örneğin çevre dostu (yeşil) ihalenin ne anlama geldiği resmen tanımlanmış olup, çok az sayıdaki ülkede çevre dostu, yeşil ölçütlere göre verilen ihalelerin sayısı veya bedeli ile ilgili veriler toplanmaktadır. Aynı zamanda, bu işlemlerin kapsamı ve karmaşık yapısı, israf, dolandırıcılık ve yolsuzluklara da açık olabilir. Hükümetlerin bu tehlikeleri daha fazla şeffaflık ve bilgilendirme yoluyla azaltmaları gerekmektedir.

Bunlar ve Devlete Bakış 2011 raporundaki diğer önemli bulgular, politikaların belirlenmesinde verilerin sahip olabildiği ve olması gerektiği değeri ve rolü göstermektedir. Proje ile ilgili ek bilgiler, tamamlayıcı veriler ve de tek tek ülkelerle ilgili notlar şu web sitesinde yer almaktadır: www.oecd.org/gov/indicators/govtaglance. Bu yayında ayrıca yer verilen verilerle ilgili Excel dosyalarının okurlar tarafından indirilebilmesini sağlayan bir hizmet olan StatLinks de kullanılmaktadır.

© OECD

Bu özet metin, resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aşlının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca dillerinde yayınlanan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir www.oecd.org/bookshop

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü, Haklar ve Çeviri Birimi'ne başvurunuz.
rights@oecd.org Faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights

